

EĞİTİM SEN PANDEMİ SÜRECİNDE YÜKSEKÖĞRETİMDE UZAKTAN EĞİTİME YAKINDAN BAKIYOR

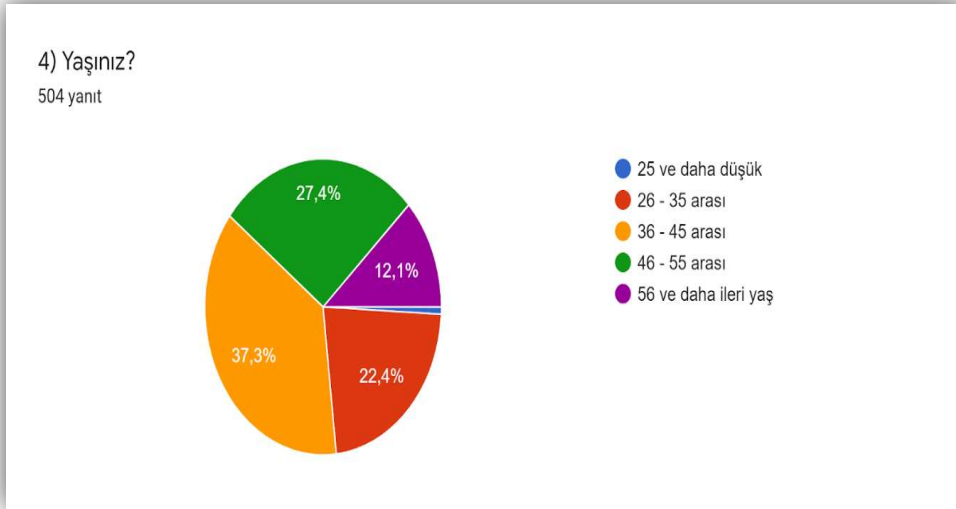
Giriş

Covid-19 salgını ve salgının yönetimindeki siyasi tercihler, eğitimin tüm kademelerinde olduğu gibi yükseköğretim alanında da olumsuz sonuçlar yaratmıştır. Eğitim ve yükseköğretim politikalarının oluşturulmasında kendi iradesini dayatan siyasi iktidarın, politika oluşturulması süreçlerinde eğitim ve yükseköğretim hizmeti bileşenlerinin görüşlerine başvurmaması, süreci şeffaf yönetmemesi eğitim ve bilim emekçilerinin maruz kaldıkları sorunları görünür olmaktan çıkarmıştır.

Bu kapsamda sendikamız Yükseköğretim Bürosu tarafından hazırlanan anket, 28.05.2021 ve 14.06.2021 tarihleri arasında yükseköğretim emekçileriyle paylaşılmış ve ankete katılımları istenmiştir.

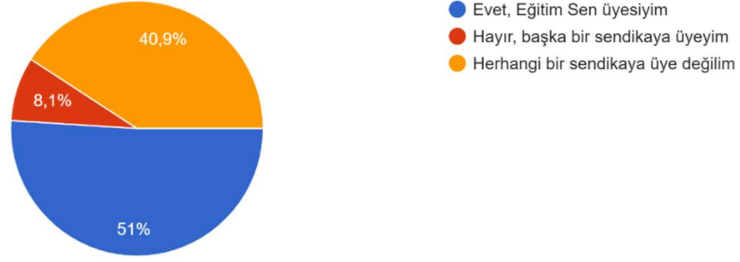
Anketimize farklı il ve üniversitelerden 504 kişi katılmıştır. 504 kişinin 269'u erkek, 234'ü kadın ve 1 kişi de diğer şıkkını işaretlemiştir. Anketimize 454 kişi devlet üniversitelerinden 50 kişi de vakıf üniversitelerinden katılım sağlamıştır.

Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere katılımcıların yaklaşık %88'i 55 yaş ve altındaki kişilerden oluşmaktadır.



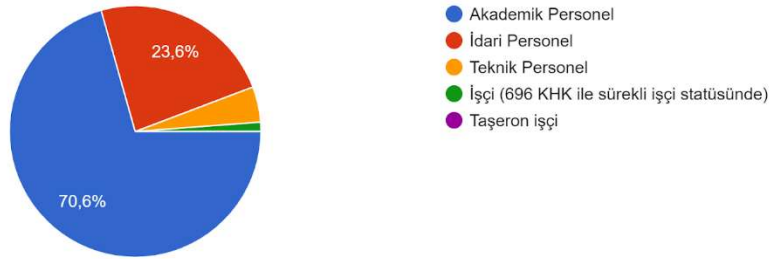
Sendikal üyeliklere göre dağılımda ise katılımcıların 257'ssi Eğitim Sen üyesi olduğunu belirtirken, 41 kişi başka bir sendikaya üye olduğunu ve 206 kişi de hiçbir sendikaya üye olmadığını ifade etmiştir.

5) Eğitim Sen üyesi misiniz?
504 yanıt



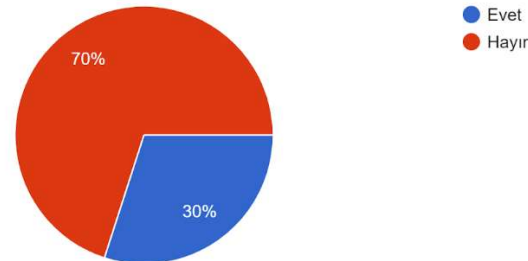
Anketimizin önemli bir verisi de katılımcıların hangi statüde görev yaptığına ilişkin dağılımdır. Bu kapsamda 356 kişi akademik personel olduğunu, 119 kişi idari personel olduğunu, 23 kişi teknik personel olduğunu ve 6 kişi de üniversite bünyesinde işçi statüsünde çalıştığını belirtmiştir.

6) Hangi statüde çalışıyorsunuz?
504 yanıt



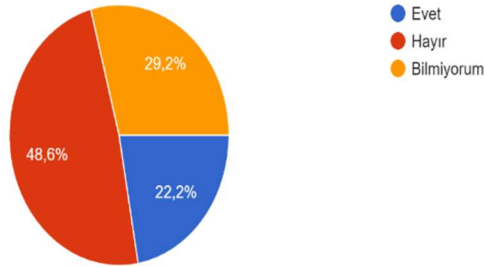
Söz konusu kişilerin sadece %30'u idari bir görevi olduğunu belirtmiştir.

7) İdari göreviniz var mı?
504 yanıt



PANDEMİ VE UZAKTAN EĞİTİMDE ÇALIŞMA VE SORUNLAR

29) Çalıştığınız üniversitede pandemi süreci yönetiminin şeffaf yürütüldüğünü düşünüyor musunuz?
504 yanıt

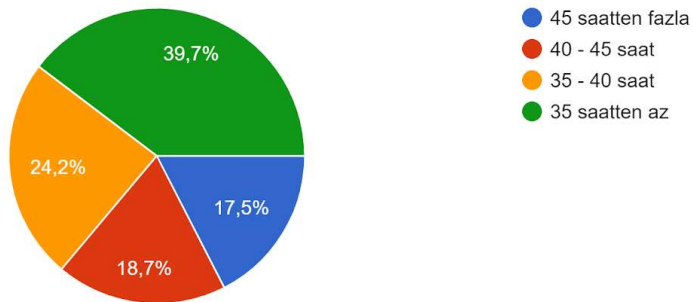


Üniversite emekçilerinin yaklaşık yarısı (%48,6) çalıştıkları üniversitede pandemi süreci yönetiminin şeffaf yürütülmediğini

düşünmektedirler.

Özellikle YÖK'ün acil uzaktan öğretime dair aldığı kararlar, yükseköğretim emekçilerinin aşılama durumlarının paylaşılmaması, pandemi ile mücadelede üniversitelerin birbirinden farklı ve eşitsiz tedbirleri ve yaşamını yitiren yükseköğretim emekçilerine dair hiçbir bilgi paylaşılmaması gibi konular göz önünde tutulacak olursa, sürecin "şeffaf" yürütüldüğünü düşünenlerin sayısının %22 düzeyinde kalması, mevcut politikalarda değişikliğe gidilmesi gerektiğini göstermektedir.

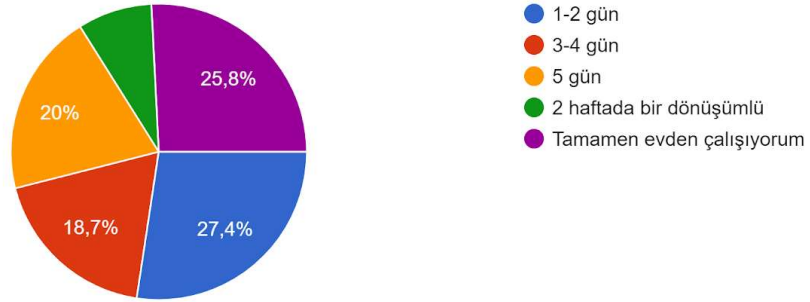
8) Pandemi sürecinde haftada ortalama kaç saat çalışıyorsunuz? (Evden + İşyerinden)
504 yanıt



Salgın koşullarında çalışma ilişkilerindeki dönüşüm de oldukça dikkat çekicidir. Üniversite emekçilerinin % 36,2'si (yaklaşık 1/3'ünün) haftalık çalışma süresi 40 saatten fazla gerçekleşmiş; % 17,5'i ise haftada 45 saatten fazla çalışmak zorunda kalmışlardır.

9) Pandemi sürecinde çalıştığınız kuruma haftada kaç gün gidiyorsunuz?

504 yanıt



Kaldı ki bu veriyi bir başka sorunun yanıtı açıkça desteklemektedir. Üniversite emekçilerinin %40,9'u, esnek çalışma uygulamasıyla birlikte emek sömürsünün belirgin olarak arttığını düşünmektedirler.

Pandemi süresince uzaktan eğitimde üniversite emekçilerinin sadece % 25,8'i (1/4'ü) tamamen uzaktan çalışabilmiş; % 66,1'i (2/3'ü) haftada en az 1-2 gün ve daha fazla işyerine

12) Üniversiteniz genelinde veya çalıştığınız birimde uzaktan ve/veya dönüşümlü çalışma uygulandı mı?

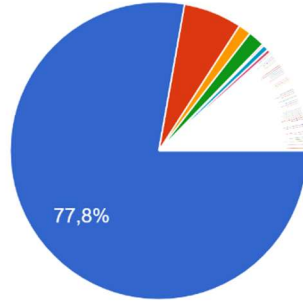
504 yanıt



gitmek durumunda kalmış ve %20'si haftanın 5 günü kesintisiz olarak işyerlerine gitmişlerdir. Özellikle idari personel ve araştırma görevlilerinin, kurum yöneticileri tarafından uygulanan haftalık nöbet uygulamalarıyla, salgın riskine rağmen yüz yüze çalışma ortamlarına gelmeye zorlanmalarının yanı sıra akademik personelin evden çalışmada sağlayamadıkları bilgisayar-internet ihtiyacı ve çalışma ortamı için çalıştıkları kuruma gitmek zorunda kaldıkları görülmektedir.

21) Pandemi sürecinde açıklanan Cumhurbaşkanlığı genelgelerinde belirtilen önlemlerden yararlandınız mı?

504 yanıt



- Evet yararlandım.
- Hayır, dönüşümlü/esnek çalışmaya hi...
- Hayır, kronik rahatsızlığım olduğu hald...
- Hayır, 10 yaş altı çocuk sahibi bir kadı...
- Hayır, 60 yaş üstünde olduğum halde i...
- Kismen yararlandım
- Hayır
- Kismen yararlanabildim.

▲ 1/9 ▼

Benzer şekilde üniversite emekçilerinin en az % 10'u zorunlu tam mesai uygulamasına maruz kalmışlardır. Üniversite emekçilerinin en az % 40,3'ünün çalıştıkları birimlerde, Cumhurbaşkanlığı genelgesiyle uygulamaya geçirilen uzaktan ve/veya dönüşümlü çalışma uygulamasının kısmen uygulandığı, %6,3'ünün çalıştıkları birimlerde ise hiç uygulanmadığı görülmektedir. Pandemi sürecinde üniversite emekçilerinin %16,8'inin, çalıştıkları birimlerin farklı uygulamaları nedeniyle, şartları sağlamalarına rağmen Cumhurbaşkanlığı genelgelerinde dezavantajlı gruplara yönelik belirtilen önlemlerden yararlanamadığı görülmektedir.

22) Genel anlamda pandemi sürecinde üniversitelerde yaşanan temel sorunlar nelerdir?
(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)



Üniversite emekçilerine göre pandemi sürecinde üniversitelerde yaşanan en temel sorunlar ise şu şekildedir:

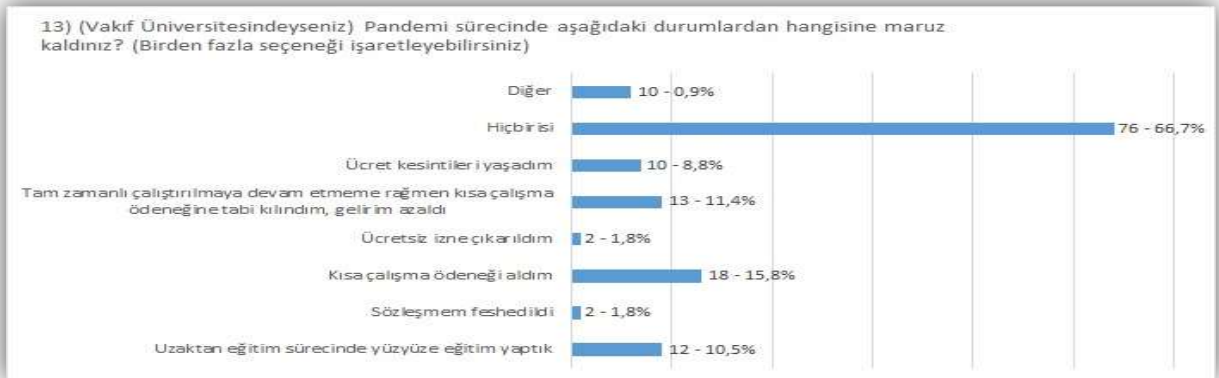
-Devlet uzaktan eğitim sürecinde yeterli internet, cihaz ve teknik destek sağlamamıştır (%60,1)

- Uzaktan eğitim öğrenciler için eşit koşullarda sürdürülememiştir (%69,4)
- Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme etkin olarak yapılamamıştır (%62,3)
- Uzaktan eğitim ve uzaktan çalışma üniversite çalışanları için eşit koşullarda sürdürülmemiştir. (%48,4)



Salgın koşullarıyla birlikte artan enflasyon ve derinleşen ekonomik kriz nedeniyle yaşanan fiyat artışlarından dolayı üniversite emekçilerinin %82,9'u maaşlarının reel olarak düştüğünü ifade etmektedirler. Uzaktan eğitim sürecinin bir diğer boyutu ise üniversite emekçilerinin %50,4'ünün elektrik vb. fatura harcamalarının artmış, her 3 üniversite emekçisinden 1'i yeni bilgisayar-tablet ve pahalı internet paketleri satın almak durumunda kalmış olmalarıdır.

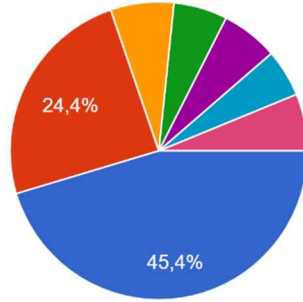
VAKIF ÜNİVERSİTELERİ KRİZİ FIRSATA ÇEVİRDİ



Vakıf üniversitelerinde çalışan üniversite emekçilerinin en az % 27,2'si kısa çalışma ödeneğine tabi kılınmış; kısa çalışma ödeneğiyle çalıştırılan emekçilerin % 72'si ise yarı zamanlı çalıştırılmaları gerekirken tam zamanlı çalıştırılmışlardır. Diğer bir deyişle Vakıf üniversiteleri yönetimleri emekçilerin hak ettikleri ücretlerin en fazla %60'ını ödemelerine rağmen tam zamanlı çalıştırmaya devam etmişlerdir.

UZAKTAN EĞİTİM SINIFTA KALDI!

16) (Ders veriyorsanız) Çevrimiçi derslerinizde öğrencilerin uzaktan eğitime ortalama katılım oranı nedir? (Çevrimiçi derse katılan öğrenci sayısının öğrenci listesindeki toplam öğrenci sayısına oranı)
291 yanıt



- Öğrencilerin en çok yüzde 20'si katılıyor
- Öğrencilerin yüzde 21'si ile yüzde 40'si katılıyor
- Öğrencilerin yüzde 41'i ile 50'si katılıyor
- Öğrencilerin yüzde 51'i ile 60'ı katılıyor
- Öğrencilerin yüzde 61'i ile yüzde 70'i katılıyor
- Öğrencilerin yüzde 71'i ile yüzde 80'i katılıyor
- Öğrencilerin yüzde 81'i ve daha yukarı...

Pandemi süresince uzaktan eğitimde üniversitelerde verilen derslerin %45,4'ünde derslere katılım en fazla %20 olarak gerçekleşmiştir. Diğer bir deyişle üniversitelerde verilen derslerin yaklaşık yarısında, her 5 öğrenciden sadece 1'i derslere katılım sağlamıştır. Derslere katılımın bu derece az olması konusunda en öne çıkan sorun, yetersiz internet bağlantısı ve gerekli bilgisayar-tablet vb. cihazlara sahip olamamaları olurken, öğrencilerin evlerinde derse katılım için yeterli bir ortamlarının olmaması ve çalışmak zorunda kalmaları gibi faktörlerin de önemli oranda etkili olduğu görülmektedir.

19) Pandemi ve uzaktan öğretim sırasında size göre öğrencilerin karşılaştığı temel sorunlar nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)



Uzaktan eğitimde öğrencilerin karşılaştıkları temel sorunlar, derse katılımlarını etkileyen yukarıdaki faktörlere ek olarak, güdülenme eksikliği yaşamaları, yüz yüze eğitimde gerçekleşebilen öğrenciler arası iletişim ve etkileşimin uzaktan eğitimde azalması, uzun süre evde kalmanın iletişim konusunda yol açtığı sorunlar olarak sıralanabilmektedir.

YÜZ YÜZE / UYGULAMALI DERSLERDE GEREKLİ ÖNLEMLER ALINMADI!

20) (Uygulamalı/yüz yüze ders veriyorsanız) Pandemi sürecinde uygulamalı/yüz yüze eğitimde karşılaşılan temel sorunlar nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)



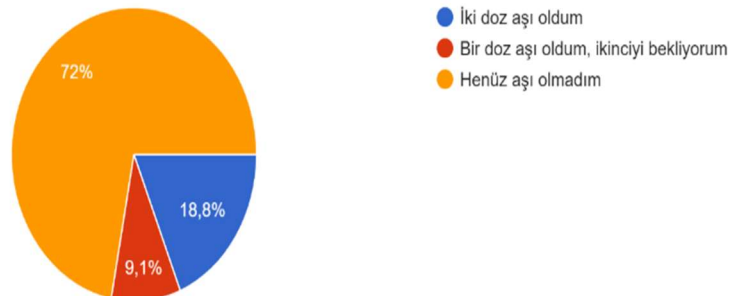
Yüz yüze/uygulamalı ders verilen birimlerin %31'inde (1/3'ü) yüz yüze-uygulamalı dersler için gerekli önlemlerin alınmadığı, %28,6'sında yeterli miktarda maske ve hijyen malzemesi temininin yapılmadığı, %21,4'ünde yeterli havalandırmanın yapılmadığı ve böylelikle ders veren akademisyenler ve öğrencilerin ciddi sağlık riskleriyle birlikte dersleri yürütmek zorunda kaldıkları görülmektedir. Yüz yüze/uygulamalı eğitim veren birimlerde eğitim emekçileri ve öğrencilerin dahil edildiği demokratik katılım mekanizmalarının oluşturulmadığı ve sürecin, yönetimlerin dayatmacı uygulamalarıyla ciddi riskleri beraberinde getirdiği görülmektedir.

AŞILAMA ORANINA VE OLUŞAN RİSKLERİN YÖNETİMİNDE ŞEFFAF OLUNMALI

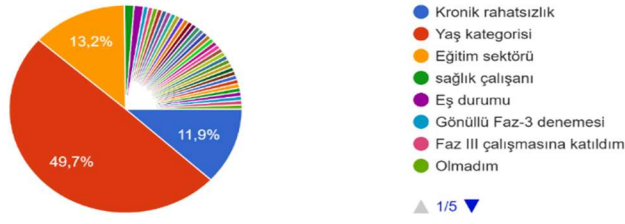
Anketin sonlandığı 14 Haziran itibariyle henüz üniversite emekçilerinin aşılmasına başlanmıştır ve diğer kategorilerde aşı olabilen üniversite emekçileri çıkarıldığında üniversite emekçilerinin en az % 72'si aşı olmamıştır.

23) Aşılama durumunuz nedir?

504 yanıt

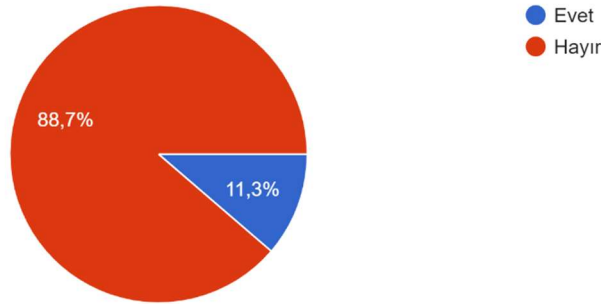


24) (Aşı olduysanız) Hangi sıralama/gerekçe ile aşı oldunuz?
151 yanıt

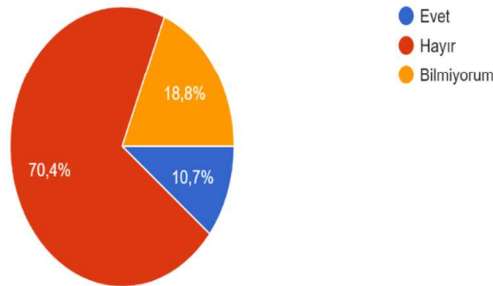


Siyasi iktidarın salgınla mücadelede benimsediği kişisel tedbirlerin alınması yaklaşımı, üniversite emekçileri nezdinde karşılık bulmuş ve kendilerini salgından büyük oranda korudukları anlaşılmıştır.

25) Covid 19'a yakalandınız mı?
504 yanıt



28) Çalıştığınız birimde Covid-19 yüzünden yaşamını kaybeden var mı?
504 yanıt



Buna uygun olarak, kurum politikası gelişmemiş ve çalıştığı birimdeki arkadaşlarından Covid-19 nedeniyle yaşamını yitirenlerin olup olmadığını bilmeyenlerin oranı yaklaşık %19 şeklinde gerçekleşmiştir. Şüphesiz ki bu

durum, salgınla mücadelede emekçilerine değer veren kurumların kaçınmaları gereken ve şeffaflığa daha fazla riayet etmeleri gereken bir durumdur.

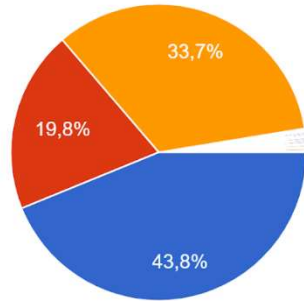
Ayrıca anketimizin sonuçlarına göre;

- Her 10 üniversite emekçisinden en az 1'i covid-19'a yakalanmış durumdadır.
- Üniversitelerdeki Covid-19 vakalarının %10'u işyerinden bulaşmıştır.
- Üniversite emekçilerinin %81,5'inin çalıştıkları birimde covid-19 vakası tespit edilmiştir.
- Üniversite emekçilerinin çalıştıkları birimlerin %10,7'sinde Covid-19 nedeniyle hayatını kaybeden üniversite emekçisi olmuştur.

UZAKTAN EĞİTİM VERİMSİZ, ÖNLEMLER YETERSİZ!

30) Size göre pandeminin bir süre daha devamı durumunda üniversitelerde eğitim nasıl sürdürülmelidir?

504 yanıt

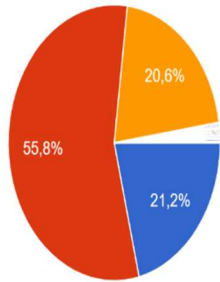


- Eğitim ve bilim emekçilerinin ve öğren...
 - Yönetilemeyen pandemi koşulları ned...
 - Pandemide vaka sayılarına göre yüz y...
 - Uzaktan
 - Eğitim ve bilim emekçilerinin ve öğren...
 - Yalnız üniversitelerde alınacak önleml...
 - Bu şartların uygulanabilmesi için devlet...
 - Mevcut şartlarda seyreltme, maske ve...
- ▲ 1/2 ▼

Pandeminin devamı durumunda yüz yüze eğitime geçilebilmesi için üniversite emekçilerinin %43,8'i, mutlaka tüm eğitim ve bilim emekçilerinin aşılması, ek bina tahsisleri ve maske ve hijyen malzemelerinin sağlanmasının önemine işaret ederek bu koşullar sağlanarak yüz yüze eğitime geçilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

31) Size göre pandeminin bir süre daha devamı durumunda üniversitelerde çalışma nasıl sürdürülmelidir?

504 yanıt



- Ek bina tahsisleri, aynı odada çalışan...
 - Öğretim üyesi, idari ve teknik personel...
 - Tüm personelin uzaktan/evden çalışm...
 - Zorunlu durumlarda yeterli personel il...
 - Tüm önlemler alındıktan ve yüz yüze e...
 - Öğrenci hariç her kademedeki çalışan...
 - Bazı masgariyetler alınarak daha fa...
 - Öncelikle seçimle gelen rektörler üzeri...
- ▲ 1/2 ▼

Eğitim ve bilim emekçileri ayrıca aşılananın öğrencileri de kapsayacak şekilde gerçekleştirmesinin önemini dile getirmişlerdir. Pandeminin devamı durumunda tamamen yüz yüze çalışmaya geçilmesi konusunda ise üniversite emekçilerinin %77'si

yukarıdaki önlemler ve öğrencilerin aşılmasıyla birlikte yüz yüze çalışma ortamına geçilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

33) YÖK'ün, pandemi sonrasında dair uzaktan verilebilecek ders oranını %40'a çıkarma kararını nasıl değerlendiriyorsunuz?

504 yanıt



YÖK'ün, pandemi sonrasında dair uzaktan eğitimle verilebilecek ders oranını %40'a çıkarma kararına karşı üniversite emekçilerinin %51'i uzaktan öğretim uygulamalarının verimsiz olduğunu ve üniversitenin bir yaşam ortamı olduğunu bu yüzden yüz yüze eğitimin esas olması gerektiğini düşünmektedirler. Üniversite emekçilerinin %28'i bazı teorik derslerin uzaktan yapılabilceğini düşünmekte ve yalnızca %6,9'u tamamen uzaktan eğitim yapılabilceğini düşünmektedirler.

Sonuç

Katılımcılara yöneltilen **“Pandemi sürecinde üniversitelerde yaşadığınız sorunlara dair varsa eklemek istediğiniz düşüncelerinizi yazabilirsiniz”** sorusuna gelen yanıtlar irdelendiğinde ve tekrarlar çıkarıldığında aşağıda özetlenen gerçekler, yaşananların boyutlarını gözler önüne sermektedir. Söz konusu yanıtlarda;

- Çalışma düzenleri konusunda üniversite emekçileri arasında farklı uygulamalar gündeme gelmiştir. Bunlar en çok akademik personel-idari ve teknik personel ayrımı, öğretim üyesi-öğretim görevlisi-araştırma görevlisi ayrımı şeklinde gerçekleşmiştir.
- Pandemi sürecinde uzaktan-dönüşümlü ve esnek çalışma uygulamalarıyla birlikte özellikle idari-teknik personel ve araştırma görevlilerinin, mesai saatleri dışında da günün her saati telefonla aranabildikleri, ulaşılabilir olmalarının istendiği ve bugün çalışma yaşamındaki esnekleşme uygulamalarıyla birlikte daha fazla gündeme gelen “çalışma saatleri dışında erişilememe hakkı”nın ihlal edildiği görülmektedir. Birim yöneticilerinin akşam geç saatler veya hafta sonları keyfi çevrimiçi, toplantılar düzenledikleri ve katılımı zorunlu tuttıkları görülmektedir. Üniversite emekçilerinin iş ve ev yaşamları iç içe geçmiş, çalışma yükleri artmış durumdadır.
- Uzaktan çalışma ile birlikte dijital gözetlemenin, mahremiyeti de ihlal ederek arttığı ve üniversite yönetimleri tarafından emek denetimi aracı olarak kullanıldığı görülmektedir.
- Pandemi sürecinde gerek üniversite yönetimlerinin gerekse de birim yöneticilerinin keyfi ve dayatmacı uygulamalarının arttığı görülmektedir.
- Birçok bölümde ders programlarının hafta tatili veya resmi bayram tatili günleri dikkate alınmaksızın yapıldığı görülmüştür. Bu şekilde esnek çalışmanın boyutları genişletilmiştir.
- Bazı üniversitelerde personele taahhütname imzalatılması vb. uygulamalar gündeme gelmiştir.
- Üniversitelerin neredeyse tamamında yönetimler tarafından Covid-19 vakalarının gizlendiği ve özellikle yüz yüze çalışan personele koruyucu bilgilendirmelerin yapılmadığı görülmektedir.

- Uzaktan eğitim sürecinde ders veren üniversite emekçilerinin gayretlerinin takdir edilmediği bilakis birim yöneticileri tarafından, yeterli altyapı olmamasından kaynaklı gerçekleşen her aksaklığın sorumluluğunun üniversite emekçilerine yıkılmaya çalışıldığı gözlenmiştir.
- Bazı üniversitelerde ek ders, fazla mesai vb. hak edilmiş ek ödemelerin ödenmesinin ya kısmen yapıldığı ya da geç yapıldığı görülmüştür. Vakıf üniversitelerinin bir kısmında ise söz konusu ek ödemelerinin hiç yapılmadığı görülmüştür.
- Ankete katılan üniversite emekçilerinin önemli bir bölümünün bu süreçte yoğun çalışma temposu ve yönetimlerin keyfi uygulamaları nedeniyle fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklar yaşadığı görülmüştür. Birçok üniversitede yemekhaneler ve kafeler kapalı olduğu için yüz yüze çalışan üniversite emekçilerinin beslenme hakkı yok sayılmıştır.

Eğitim Sen Yükseköğretim Bürosu olarak belirtmek isteriz ki, anket sonuçlarının da açıkça gösterdiği üzere izlenen yükseköğretim politikalarından vazgeçilmesi, politikaların oluşturulmasında üniversite bileşenlerinin iradesinin yok sayılmaması, gerekli önlemlerin alınarak yüz yüze eğitim-öğretime başlanması gerekmektedir. Sendikamız bu konuda süreci yakından takip etmeyi ve üniversite emekçilerinin yaşadığı sorunları ve çözüm önerilerini yüksek sesle dile getirmeyi sürdürecektir.